Romanoslavica XLV

PERSONALITATEA PROFESORULUI PANDELE OLTEANU (1908-1995) ÎN CONTEXTUL RAPORTURILOR ROMÂNO-SLOVACE[1]

Dagmar Maria ANOCA

Întemeietorul slovacisticii la Universitatea din Bucureşti, doctor în filologie slavă şi romanică la Universitatea „Jan Amos Komenský" (Comenius) din Bratislava, membru fondator al Asociaţiei Slaviştilor din România (1956), membru al mai multor societăţi şi asociaţii ştiinţifice (Societatea de Ştiinţe Filologice, Societatea de Romanistică, Asociaţia Oamenilor de Ştiinţă pentru Studiul Dreptului şi al Vechilor Instituţii, Societatea şi Cercul de Lingvistică din Bratislava), membru permanent în Comisia textologică a Comitetului Internaţional al Slaviştilor, membru (între anii 1949-1956) al colectivului de transcrierea, traducerea şi colaţionarea şi studiul documentelor slavo-române (publicate apoi în monumentala colecţie *Documente privitoare la istoria României*), din cadrul Institutului de Istorie „Nicolae Iorga" al Academiei Române, participant la pregătirea ediţiei jubiliare a *Bibliei de la Bucureşti*, *1688* (lucrare premiată de Academia Română, 1988), Profesorul Pandele Olteanu s-a născut la 5 septembrie 1908 în comuna Bascov, judeţul Argeş, fiind cel de-al 11-lea copil al familiei lui Pandele şi a Mariei Olteanu.

Studii

Cursurile şcolii elementare le-a absolvit la Piteşti, în anul 1921, fiind clasificat al doilea, urmând apoi studiile medii în Curtea de Argeş, încheiate cu examenul de bacalaureat în Piteşti, în anul 1930.

În perioada 1930-1934 a urmat Facultatea de Litere şi Filozofie din Bucureşti, pe care a absolvit-o în anul 1934 ca licenţiat „Magna cum laude", la următoarele specialităţi: Filologia romanică, cu prof. Ovid Densusianu, ca materie principală; Dialectologia şi folclorul romanic, cu prof. Ion Aurel Candrea, ca specialitate secundară, şi Istoria literaturii române moderne, ca a treia specialitate, cu prof. Dumitru Caracostea.

[1] La sesiunea omagială consacrată profesorului Pandele Olteanu au mai luat cuvântul: Gheorghe Mihăilă (Universitatea din Bucureşti), Dan Zamfirescu.

BDD-A24216 © 2009 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.169 (2026-11-07 02:44:15 UTC)

Tot în anul 1934 a absolvit şi practica pedagogică la limba română şi limba latină, obţinând în 1935 atât dipoma de licenţă de la Ministerul Educaţiei Naţionale, cât şi certificatul de susţinere a practicii pedagogice de la Liceul „Titu Maiorescu" din Bucureşti.

Încă din anul 1932, ca student, a început să studieze şi limbile slave prin studenţii bursieri bulgari, polonezi şi ucraineni. În vacanţele de vară din anii 1932-1938 a plecat în Bulgaria şi apoi în Polonia cu sprijinul Facultăţii de Litere şi Filozofie, cu bursa Fondului „Stârcea", care se obţine prin concurs, organizat în cadrul catedrei de filologie romanică, condusă de prof. Ovid Densusianu, precum şi cu economiile din meditaţii pe care le făcea în cursul anului, întrucât atât ca elev, cât şi în vremea studenţiei s-a întreţinut singur din meditaţii şi bursă. De asemenea, ca elev şi student a participat la concursul de compoziţii libere organizat de „Tinerimea Română", obţinând multe menţiuni, iar ca student premiul I cu cunună, pe Facultate.

Activitatea profesională

Activitatea didactică şi metodică. În anul 1935 a susţinut examenul de capacitate la limba română, iar în 1937 la limba latină, fiind clasificat al patrulea cu media 8,83, pe baza acesteia ocupând postul de profesor de limba română în învăţământul mediu din Bucureşti, ulterior la Iaşi.

Profesor de liceu (1935-1942). În luna septembrie 1935 a fost numit în învăţământul mediu ca profesor de limba română la Cernica, iar, din 1936, la Liceul „Matei Basarab" din Bucureşti. În acelaşi timp a funcţionat şi la Şcoala Bulgară, ca profesor de limba română. În 1938 s-a mutat cu catedra la Iaşi, unde a funcţionat ca profesor de limba română la Liceul de aplicaţie, la Liceul Industrial B şi la Şcoala Normală „Vasile Lupu". La Liceul de aplicaţie, unde se cerea o serioasă pregătire de specialitate şi metodico-didactică, ţinea lecţii demonstrative şi făcea analiza lecţiilor de probă şi finale ale candidaţilor, viitori profesori de limba română. Atât Liceul de aplicaţie, cât şi Şcoala Normală „Vasile Lupu" din Iaşi, condusă de prof.univ. Ştefan Bârsănescu, ca, de altfel, şi Liceul „Matei Basarab" din Bucureşti erau recunoscute ca şcoli fruntaşe pe ţară. Cadrele didactice de acolo erau autori de manuale, lucrări de cercetare, de pedagogie, şi organe de control în Minister.

La 26 ianuarie 1941 a fost definitivat în învăţământul mediu pentru limba română cu calificativul „foarte bine" la Liceul de aplicaţie din Iaşi.

Activitatea în aceste şcoli şi-a desfăşurat-o până în 1942, ajutându-l să-şi însuşească o metodă de predare pe care ulterior a căutat s-o desăvârşească permanent.

La Iaşi, în 3 septembrie 1939, s-a căsătorit cu Nina Buşilă, licenţiată „Magna cum laude" în filologie romanică la acad. Iorgu Iordan, prof. P. Caraman şi I. Botez. Tot

BDD-A24216 © 2009 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.169 (2026-11-07 02:44:15 UTC)

la Iaşi, în data de 12 iunie 1940 li s-a născut primul copil, fiul Dan.

Cadru universitar (1942-1974). În 1942 s-a prezentat la concursul pentru ocuparea postului de lector de limba română la o universitate din afara ţării, concurs ţinut la Facultatea de Litere şi Filozofie din Bucureşti, din comisie făcând parte filologi de seamă, precum prof.univ. Th. Capidan şi acad.prof.univ Al.Rosetti. Reuşind la concurs, Pandele Olteanu a fost numit lector de limba română, la propria alegere, la Universitatea „J.A. Komenský" din Bratislava,[1] unde a funcţionat în două etape, prima între anii 1942 (luna septembrie) – 1945 (1 aprilie) ca lector; iar a doua, din 1 ianuarie 1946 până la 1 februarie 1949, când, revenit la Bratislava la cererea guvernului cehoslovac, funcţionează mai întâi ca lector la Facultatea de Filologie, dar are ore şi la Academia Comercială, ca din 1948 să fie înaintat la gradul de profesor cu contract (întrucât nu era cetăţean cehoslovac) la Universitatea din Bratislava, promovarea fiind aprobată de consiliul profesoral al Facultăţii de Filologie din Bratislava, în baza activităţii sale didactice, ştiinţifice şi culturale. Asupra activităţii desfăşurate în această perioadă a înaintat Ministerului Învăţământului din ţară rapoarte lunare.

În răstimpul dintre aprilie 1945, când s-a reîntors în ţară, şi 1 ianuarie, când îşi reia activitatea la Bratislava, a fost numit lector la Facultatea de Filologie din Bucureşti, secţia slavistică, ţinând lecţii practice de limba slovacă.

La Bratislava, în 24 decembrie 1943, li s-a născut soţilor Olteanu al doilea copil, fiica Irina.

Tot aici, în septembrie 1944, profesorul Olteanu depune lucrarea de doctorat, iar în 1945 susţine examenele „rigorosa" şi doctoratul în Filologie slavă şi romanică la Universitatea „Jan Amos Komenský" din Bratislava, unde funcţiona ca lector de limba română la catedra de romanistică, comisia fiind compusă din reputaţi slavişti şi

[1] După cum ne-a mărturisit profesorul Olteanu într-un interviu acordat în septembrie 1993, despre concursul pentru ocuparea postului de lector în străinătate a aflat din întâmplare, chiar în ajunul acestuia, dintr-un ziar local, fiind nevoit, şi cu acordul soţiei, să se înscrie telegrafic la examen. Întrucât nu trecuse mult timp de când terminase facultatea, procedura a decurs fără probleme, fiind chiar scutit de examenul medical. În timpul examinării, profesorul George Brătianu s-a declarat mulţumit de cunoştinţele lui şi a considerat că va reprezenta ţara cu demnitate. Profesorul Theodor Capidan l-a întrebat ce cunoştinţe şi date noi ar putea aduce de la noul său loc de activitate, mai ales în ceea ce priveşte raporturile românilor cu slavii de apus în perioada „premaghiară", anterioară venirii maghiarilor, iar Al. Rosetti i-a pus întrebări referitoare la istorie, având în vedere domeniul său de cercetare. La întrebarea lui George Brătianu unde şi-ar dori să plece, stătu în cumpănă, întrucât era atras de Helsinki, unde i se oferea adâncirea studiilor indo-europene şi ugrofinice. Dar, sub influenţa soţiei, care prefera Cehoslovacia, Praga, Brno şi cel mai mult Bratislava, fiind mai aproape şi înlesnind astfel o mai bună legătură cu cei de-acasă, familia având în îngrijire rude refugiate din Moldova, a ales în cele din urmă Bratislava. Astfel s-a făcut că la examen i s-a cerut să vorbească şi despre mărturii româneşti în bazinul Nistrului, temă pe care profesorul o cunoştea foarte bine, deoarece şi-a însuşit-o încă din timpul celor patru ani cât a fost bursierul lui Densusianu.

BDD-A24216 © 2009 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.169 (2026-11-07 02:44:15 UTC)

slovacişti, precum Ľudovít Novák, N. Loski (filozof, autorul cărţii despre Dostoievski, scrisă chiar în timpul şederii la Bratislava, ulterior stabilit la Londra), şi, nu în ultimul rând, profesorul Ján Stanislav, conducătorul lucrării, de care l-au legat puternice şi, de altfel reciproce, sentimente de preţuire, stimă şi prietenie.

Activitatea organizatorică. Pionier şi promotor al slovacisticii în România

Profesorul Olteanu s-a reîntors definitiv în România în anul 1949 (după cum ne-a mărturisit, pentru că noua putere instalată la cârma ţării nu i-a aprobat prelungirea şederii). La 30 august 1950 familiei Olteanu i s-a născut al treilea copil, Octav.

În contextul reformei învăţământului, reorganizându-se şi dezvoltându-se secţia de slavistică, prin neobositele sale stăruinţe, precum şi graţie înţelegerii găsite la prof. Emil Petrovici, dar şi la minister, profesorul Olteanu a izbutit să introducă şi limba şi literatura slovacă printre limbile slave care puteau fi luate ca specialitate principală la licenţă în cadrul Facultăţii de Filologie a Universităţii din Bucureşti, moment crucial pentru dezvoltarea slovacisticii la noi, precum şi pentru ridicarea la nivel superior a raporturilor culturale româno-slovace.

După echivalarea diplomei sale de doctor, la Facultatea de Filologie din Bucureşti şi recunoscută de Minister, la solicitarea sa, analizând lucrările ştiinţifice publicate şi întreaga activitate desfăşurată, Ministerul Învăţământului, prin Comisia superioară de diplome, i-a recunoscut titlul de doctor docent în ştiinţele filologice, începând cu ziua de 10 noiembrie 1965, conform ordinului Ministerului Învăţământului şi al Rectoratului Universităţii Bucureşti.

De la 1 februarie 1949 şi până la 1 octombrie 1962 a funcţionat ca lector, de la 1 octombrie 1962 şi până la 1 octombrie 1967 în calitate de conferenţiar la catedra de slavistică a Facultăţii de Filologie din Bucureşti, unde a fost numit de Minister.

De la 1 octombrie 1967 a fost promovat profesor titular. În 1968 devine conducător de doctorat în Lingvistica slavă şi, din data de 1 octombrie 1969, e desemnat şeful catedrei unificate de limba şi literatura slovacă, cehă şi ucraineană. Din 17 septembrie 1973, odată cu pensionarea, a fost numit profesor consultant, reconfirmat în februarie 1991.

Profesorul Olteanu a ajutat mult la organizarea tinerei secţii de limbi slave, de limba slovacă, la creşterea de cadre, la promovarea slavisticii în ţară ca o disciplină absolut necesară pentru limba, istoria şi cultura română.

Fiind singurul specialist în slovacistică, la vremea respectivă, a trebuit să se dedice formării de noi cadre, să scoată manuale, cursuri. Primele cadre formate la secţia de slovacă au fost lect.dr. Silvia Niţă-Armaş, prof. dr. Corneliu Barborică, prof.dr. Gheorghe Călin şi asist. Anton Tănăsescu.

BDD-A24216 © 2009 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.169 (2026-11-07 02:44:15 UTC)

De-a lungul carierei sale universitare a predat diferite cursuri şi seminarii – slavă veche, gramatică descriptivă şi curs practic de limba slovacă, curs de gramatică istorică a limbii cehe şi slovace, istoria literaturii slovace, istoria limbii slovace şi a dialectelor ei, istoria limbii literare slovace, gramatica comparată a limbilor slave, introducere în filologia slavă şi slovacă, istoria culturii şi civilizaţiei slovace. De asemenea, a ţinut cursuri speciale: raporturi culturale cehoslovaco-române, cultura slavă în Marea Moravie (secolele al IX-lea – al XI-lea) şi raporturile ei cu cultura slavo-română, studiul filologic şi critica textelor slavo-române, literatura omiletico-parenetică slavo-română.

În aceste cursuri speciale a aprofundat studiul ştiinţific al problemelor şi a arătat în mod practic metoda care trebuie să stea la baza cercetărilor filologice, cu accentul pe latura lingvistică şi pe analiza critică a textelor. În expunere sugera studenţilor diferite subiecte posibile pentru cercetare şi se străduia să-i determine la munca de cercetare ştiinţifică.

Pornind de la cercetările sale monografice, unele publicate, altele în curs de publicare sau elaborare, a demonstrat în faţa studenţilor modul de lucru, cum a ajuns la câteva descoperiri în legătură cu monumentele literare din secolul al XVI-lea şi al XVII-lea. A pus în evidenţă modalităţile de localizarea şi datarea unui text, cum se stabileşte originalul şi filiaţia versiunilor, cum se pot identifica izvoarele. Dintre textele slavo-române a analizat pe larg operele omiletice din secolul al XVI-lea, *Cazania I-a* (1567) şi *a II-a* (1581) ale diaconului Coresi, *Evangheliarul slavo-român*, păstrat la Leningrad şi tipărit probabil la Sibiu prin 1552; *Fiore di Virtù* în diferite versiuni, unele necunoscute şi inedite, precum şi *Învăţăturile voevodului Neagoe Basarab către fiul său Teodosie*, operele mitropolitului Varlaam în lumina izvoarelor ş.a.m.d.

După cum arată Silvia Niţă Armaş, „prelegerile sale s-au distins printr-o înaltă ţinută ştiinţifică, totdeauna la curent cu bibliografia de specialitate, o expunere argumentată, cu aspecte noi, originale, un exemplu de perseverenţă, probitate, pasiune pentru munca de cercetare”[1].

În afara orelor de predare – cursuri şi semnarii – a contribuit la bunul mers al catedrei şi al celorlalte limbi slave, desfăşurând activitate didactică în cadrul orelor de consultaţii, de îndrumarea doctoranzilor, a cercului ştiinţific al studenţilor de la catedra de limbi slave, condus vreme de patru ani, activitate ţinută cu regularitate atât pentru studenţii bursieri, cât şi pentru cei de la secţia fără frecvenţă, pentru pregătirea lucrărilor de licenţă, ca şi pentru doctoranzi, atât pentru cei de la limba slovacă, cât şi cu cei de la alte limbi slave şi chiar cu cei de la română care cercetau probleme legate de slavistică.

A fost ani la rând responsabil cu practica pedagogică a studenţilor la limba slovacă şi română, care se desfăşura la Liceul din Nădlac, judeţul Arad, cu limba de

[1] Silvia Niţă-Armaş, *Profesorul Pandele Olteanu la a 75-a aniversare*, în „Romanoslavica”, XXII (1984), p.443.

BDD-A24216 © 2009 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.169 (2026-11-07 02:44:15 UTC)

predare slovacă, ulterior cu secţie slovacă. Participa anual sub formă de control cel puţin la lecţiile finale ale candidaţilor.

În domeniul metodico-didactic a publicat, de asemenea, o serie de articole, ca şi manuale. În colectiv a colaborat la manualul de curs practic, la întocmirea unei antologii de texte literare vechi, moravo-slovace. Munca la aceste manuale cerea un efort sporit, întrucât ele se elaborau la vremea respectivă pentru prima oară în România şi puneau un complex de probleme de fond şi metode, deosebite, ele trebuiau elaborate şi nu puteau fi preluate din Slovacia. Studenţii fiind în număr mic, de obicei cinci într-un an, se foloseau cursurile dactilografiate asau chiar în manuscris.

Primul manual românesc universitar de *Slavă veche şi slavonă românească* (1975), unde profesorul Olteanu este autorului exclusiv al capitolului de sintaxă şi coordonatorul volumului, a fost bine primit şi în străinătate[1].

Numit de Ministerul Învăţământului, a fost membru, în mai multe rânduri, în comisii de examinare a doctoranzilor şi ca referent al tezelor de doctorat.

S-a stins pe data de 18 decembrie 1995 la Bucureşti, înhumat fiind la 20 decembrie la Domneşti.

Studenţii, ca, de altfel, şi colegii, i-au păstrat profesorului Pandele Olteanu o amintire vie, după cum arată profesorul Mihai Mitu: „amintirea unui dascăl şi savant care şi-a dedicat viaţa întreagă ştiinţei slavisticii, deosebit de exigent în primul rând faţă de el însuşi, dar şi faţă de cei tineri, pe care i-a înţeles, încurajat şi îndrumat în permanenţă. Exemplu de om de ştiinţă tenace şi perseverent în studii, a fost şi un mare pedagog, care a ştiut să insufle multora respectul pentru adevărul ştiinţific, pentru «lucrul bine făcut»”[2].

Dezvoltarea raporturilor româno-slovace

Întreaga activitate a prof. Olteanu la Bratislava avea un caracter didactic şi cultural. În timpul şederii sale a contribuit la dezvoltarea relaţiilor culturale româno-slovace, atât prin munca de cercetare şi publicare a contribuţiilor ştiinţifice, cât şi datorită unor strânse legături stabilite cu personalităţile din mediu universitar şi cultural, printre care, după cum am mai arătat, a fost chiar Ján Stanislav, dar şi Jindra Hušková (românistă, ulterior profesor titular la catedra de romanistică din Bratislava, şi care fusese, de asemenea, studenta lui Ovid Densusianu). Îi mai amintim pe istoricul Milan Ďurica, stabilit mai târziu în Italia, sau familia scriitorului Matúš Kavec. I-a cunoscut, de asemenea, pe scriitorul Ivan Horváth, un om cu un orizont cultural larg (ulterior victimă a abuzurilor regimului totalitarist), pe poetul Ján Smrek ş.a.

[1] V. recenzia lui M. Mladenov, în „Paleobulgarica”, Sofia, III, 1979, nr.1, p.97-100.
[2] Mihai Mitu, *Profesor Pandele Olteanu centenar*, în vol. Pandele Olteanu, *Studii de filologie slavă*, E.U.B., 2008, p.3-4.

BDD-A24216 © 2009 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.169 (2026-11-07 02:44:15 UTC)

Împreună cu un grup de membri ai Societăţii pentru Relaţii Culturale şi Economice Româno-Cehoslovace (Společnost pro kulturní a hospodařské styky s Rumunskem) a editat revista „Românoslavica", în care au fost publicate studii, articole, recenzii din domeniul relaţiilor culturale şi lingvistice româno-cehoslovace şi româno-slave (a apărut un singur număr în 1948; „Românoslavica. Revue des études slavo-roumaine", Numero 1, Prague, 1948, Comité de rédaction: Vladimír Buben, rédacteur responsable; Tr. Ionescu-Nişcov, rédacteur en chef; P. Olteanu, corédacteur; B. Havránek, K. Krejčí, Gh. Stanca, J. Macůrek, Fr. Wollman, J. Kvapil, J. Stanislav, Damian Bogdan, I.C. Chiţimia.).

Chiar dacă a apărut într-un singur număr, revista – această idee generoasă şi iniţiativă de pionierat, o premieră editorială în domeniul raporturilor culturale româno-slovace a avut şi are o importanţă deosebită. În spiritul ei, peste ani, în alte circumstanţe, în alt domeniu şi, evident, în alt context, ea capătă o replică în revista pentru dialog cultural „Rovnobežné zrkadlá. Oglinzi paralele" (1996-2008), editată de Societatea Culturală şi Ştiinţifică „Ivan Krasko" datorită eforturilor redactorului-şef, scriitorul de expresie slovacă din România, Ondrej Štefanko (1949-2008).

Activitatea ştiinţifică şi de cercetare

Pe lângă activitatea organizatorică, didactico-metodică, dar strâns legată de acestea, prof. Pandele Olteanu a depus o susţinută activitate ştiinţifică şi de cercetare în diverse compartimente filologice şi lingvistice, dând contribuţii substanţiale, fiind prezent în viaţa ştiinţifică, cunoscut în lumea ştiinţifică din ţară şi de peste hotare, datorită prezenţei sale cu comunicări la toate congresele internaţionale ale slaviştilor, (având şi calitatea de membru al Comisiei de textologie a Comitetului Internaţional al Slaviştilor) ca şi la alte manifestări cu caracter ştiinţific (sesiuni de comunicări, congrese de filologie romanică, bizantinologie, tracologie ş.a.), activitate fructificată, de asemenea, în lucrări apărute în volume, fie tipărite în diverse publicaţii ştiinţifice de specialitate, dintre care amintim câteva: „Sborník Filozofickej fakulty Univerzity Komenského", „Sborník jazykovedný", „Românoslavica", „Romanoslavica", „Studii de slavistică", „Limbă şi Literatură", „Paleobulgarica" (Sofia) ş.a., debutul publicistic constituindu-l apariţia unui material despre poetul bulgar Hristo Botev în revista „Macedonia" în 1932 (nr.3-4, p.47-48), urmat de un referat publicat în „Revista Istorică," despre luptele pentru eliberare ale bulgarilor (1937).

Lucrările sale ating şi tratează probleme importante de slavistică, slovacistică, boemistică, domeniul raporturilor slavo-române, al slavei vechi şi slavonei româneşti, al literaturii române vechi.

În cercetările sale a aplicat riguros criteriile textologice. De asemenea, respecta aplicarea metodei istorico-comparative şi principiul tipului de redacţie promovat de

BDD-A24216 © 2009 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.169 (2026-11-07 02:44:15 UTC)

Miloš Veingart[1] şi de alţi textologi şi paleoslavişti, în contextul versiunilor şi izvoarelor, pe care îl şi recomanda în cercetarea ştiinţifică, precum şi critica internă a textului. Astfel, a arătat în mai multe lucrări necesitatea studierii textelor slavone pe redacţii şi a atras atenţia asupra importanţei textelor de redacţie slavo-carpatică, care e o variantă a redacţiei ruse de vest, dar care se deosebeşte printr-o serie de elemente locale, ca: moravisme vechi, dialectisme ucrainene, românisme, maghiarisme şi polonisme, cum, de altfel, a dovedit în studiul *Particularităţile slavonei în Transilvania*[2].

În acest sens, Silvia Niţă-Armaş a subliniat calităţile de cercetător ale prof. Olteanu în felul următor: „Bun cunoscător al literaturii antice şi a celei bizantine, folosind consecvent metoda confruntării textelor, profesorul Pandele Olteanu şi-a concentrat atenţia […] asupra studierii izvoarelor unor vechi texte româneşti de limbă slavonă din sec. XVI-XVII, pe un larg fond comparat, ajungând, în concluzii, fie la corectarea unor erori, fie la stabilirea, pentru prima dată în filologia românească, a raportului corect între versiunile româneşti şi textele străine de la care s-a pornit, insistând totodată asupra originalităţii modului românesc de receptare a literaturilor străine, asupra valorii indiscutabile a literaturii române vechi în cadrul culturii popoarelor din sud-estul Europei. Cercetările sale în domeniul stabilirii izvoarelor şi originalelor unor texte fundamentale (*Cazaniile* lui Coresi, *Cazania lui Varlaam, Aritmologhia* şi *Etica* lui Nicolae Milescu*,* cărţile populare, *Floarea darurilor* şi *Fiziologul*, mai recent *Pravila* lui Coresi şi *Pravila de la Govora*) îl înscriu pe prof. Pandele Olteanu în rândul reprezentanţilor activi ai metodei textologice de cea mai bună tradiţie în filologia românească”.[3]

În cadrul larg al preocupărilor din domeniul raporturilor culturale slavo-române, în general, şi al celor româno-slovace/slovaco-române, în special, precum şi al problemelor de lingvistică şi dialectologie slavă, se circumscrie problematica contactelor etnice şi lingvistice, legat de fondul etnografic preslav din Slovacia şi Cehia, şi Panonia, extinderea slavilor de apus în Transilvania de Nord-vest, pe Tisa superioară, unde s-a extins cultura slavă din Marea Moravie, căreia i s-a dedicat încă de la început.

Studii despre vechile raporturi lingvistice şi culturale cu slavii de apus, mai precis cu cehii şi slovacii, le-a început practic odată cu elaborarea tezei de doctorat din 1945, în care susţine prioritatea elementului român şi apoi slav în Dacia înainte de venirea ungurilor în bazinul Dunării şi arcul Carpatic. A susţinut, pe baza elementelor lingvistice, că în Transilvania – cel puţin în nord-vest –, în bazinul Someşului şi al Crişurilor au fost încă din secolele al VIII-lea – al X-lea slavi de apus. Slavii de sud, ca element etnic, nu s-au extins în acele regiuni, iar ucrainenii au venit mai târziu. A arătat aceasta pe baza unor legături fonetice între româna şi slava de apus, pe elemente toponimice, onomastice şi lexicale slave din graiul din Crişana. În referatul despre teza de doctorat a lui Pandele Olteanu, prof.dr. Ján Stanislav, conducătorul lucrării,

[1] V. Miloš Veingart, *Československý typ cirkevnej slovančiny,* Bratislava, 1948.
[2] P.Olteanu, *Particularităţile slavonei în Transilvania*, în„Romanoslavica”,VIII,1966, p.105-132.
[3] Niţă-Armas, *op.cit.*, p.445.

BDD-A24216 © 2009 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.169 (2026-11-07 02:44:15 UTC)

subliniază importanţa dovezilor lingvistice şi apreciind lucrarea ca foarte bună, între altele afirmă: „Tema este nouă şi rezultatele unite cu celelalte cercetări sunt lucrări de pionierat. Eu însumi sunt bucuros că domnul Olteanu s-a ocupat de această temă ca romanist şi ca slavist deopotrivă. Aici i-a ajutat foarte mult buna cunoaştere a limbii slovace. În rezolvarea acestor probleme slovaca a fost până acum ocolită. Aceasta este prima lucrare mare de acest fel din partea unui român, în care negreşit materialul lingvistic slovac s-a afirmat documentat şi folositor". Lucrarea a fost bine primită şi de profesorul V. Machek de la Universitatea din Brno, care arăta că „lucrarea are consecinţe de mare importanţă"[1].

Şi după obţinerea titlului de doctor a continuat cercetările ştiinţifice în aceeaşi direcţie a filologiei slavo-române, în care a suţinut teza. Astfel, până în 1947 a aprofundat două capitole din teză şi le-a publicat în limba slovacă, cu rezumat în limba franceză, *Despre raporturi fonetice între limba română şi slava de apus*[2]. În 1957, în lucrarea *Numiri slave în Transilvania de nord*[3], a susţinut aceeaşi ipoteză din lucrarea de doctorat, adâncind analiza toponimelor şi arătând că unele puncte din partea de nord a Transilvaniei au fost aşezări de slavi moravi. De asemenea, sub un aspect mai larg cultural şi-a expus punctul de vedere în studiul redactat în limba franceză, *Aux origines de la culture slave dans la Transilvanie du Nord et le Maramureş*, publicat în revista „Romanoslavica"[4], cu ocazia Congresului internaţional al slaviştilor de la Moscova. Aduce argumente arheologice, istorice şi mai ales lingvistice (toponimice), arătând că începuturile culturii slave au venit în Transilvania de Nord încă de la sfârşitul secolului al IX-lea din Marea Moravie şi abia mai târziu, prin a doua jumătate a secolului al X-lea, au venit din Bulgaria. Concluziile lucrărilor din acest domeniu au fost probate de cercetările ulterioare, de săpături arheologice, unde se atestă categoric prezenţa slavilor de apus în Transilvania de Nord-Vest în perioada secolelor al VIII-lea – al IX-lea. Aşezările de la necropolele de la Nuşfalău şi Someşeni sunt puse în legătură cu triburi slave apusene. În secolul al X-lea slavii de apus din Panonia au pătruns în Transilvania pe cursul mijlociu al Mureşului, în regiunea Alba-Iulia. Urmele materiale ale acestor slavi apuseni s-au descoperit la Ciumbrud, lângă Abrud, şi Tărtăria, de lângă Orăştie, astfel teza şi concluziile profesorului profesorului Olteanu, susţinute încă din 1947, au fost confirmate în tratatul de *Istoria României*. În volumul al II-lea (1962), se afirmă: „De altminteri, argumente de ordin lingvistic şi istorico-cultural fac a crede că, pe lângă răspândirea liturghiei slave din sud, un curent cu puţin mai vechi de la sfîrşitul secolului al IX-lea şi-a exercitat acţiunea în acelaşi sens, venind din nord, din statul morav, unde îşi desfăşuraseră activitatea Metodie şi Chiril. Dar dacă influenţa acestui curent s-a putut

[1] Conform CV întocmit de prof. Pandele Olteanu şi pus la dispoziţia subsemnatei.
[2] P. Olteanu, *K fonetickému súvisu medzi rumunčinou a západnou slovančinou*, în „Jazykovedný sborník Matice slovenskej", Martin, 1947.
[3] *Idem*, *Numiri slave în Transilvania de nord*, în „Limbă şi literatură," III, 1957, p.195-214.
[4] *Idem*, *Aux origines de la culture slave dans la Transilvanie du Nord et le Maramureş*, publicat în „Romanoslavica" I, extras, Bucureşti, 1958, 27 p.

BDD-A24216 © 2009 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.169 (2026-11-07 02:44:15 UTC)

exercita asupra Maramureşului şi asupra Transilvaniei de Nord, principalul impuls rămâne cel venit de la sud"[1]. Contribuţia profesorului Olteanu la clarificarea acestor aspecte a fost apreciată pozitiv, de asemenea, de André Mazon într-o recenzie din „Revue des études slaves",[2] precum şi de Antonín Dostál, în „Byzantinoslavica"[3].

În lucrarea de sinteză *Rumunská kultura a slovanstvo*[4] a prezentat în limba slovacă cultura română în raport cu slavismul, lucrare în care a pus accentul pe fondul autohton şi romanitatea poporului român, apreciind just influenţa slavă asupra limbii şi culturii române vechi. Cartea, apărută la Bratislava cu rezumat în limba franceză şi planşe în anexă, a fost apreciată la momentul apariţiei.

Urmând firul cronologic al dezvoltării raporturilor slovaco-române/ româno-slovace, include în acest „proces străvechi de osmoză", extinderea elementului valah-românesc în Carpaţii de Nord-Vest şi îndeosebi pe teritoriul Slovaciei, tratează problemele legate de răspândirea terminologiei păstoreşti fundamentale, combătând părerile altor cercetători (mai ales ale lui D. Crînjală), susţine şi existenţa unui substrat românesc, bazându-se pe cercetările lui J. Macůrek, K. Dobrowolski, I. Vašek ş.a., dovedeşte extinderea elementului etnic românesc nu numai prin elemente lexicale păstoreşti, dar şi cu ajutorul unor dovezi folclorice şi lexeme „nepăstoreşti", nesemnalate până atunci, ca *dzestre, blynda, porčovina, cura<gura* etc.

În cadrul raporturilor slovaco-române a urmărit, de asemenea, pătrunderea şi răspândirea ideologiei mişcării husite îndeosebi în Transilvania şi Moldova, unde sunt incluse textul latin şi traducerea tezelor husite. În Nord-Vestul Transilvaniei fiind descoperită o colecţie de postile husito-reformate, Pandele Olteanu aduce o serie de interpretări noi, sesizând identităţi de texte între postilele husite şi unele din cazanii româneşti, cum sunt cele din Tâlcul Evangheliilor, şi anume identităţi de texte între postilele husite, Postila de Neagovo şi prima Cazanie românească, tipărită de Coresi în anul 1567. Pe lângă acestea, se arată contribuţia mişcării husite şi a Reformei la afirmarea limbii poporului în biserică şi în scrieri, studiu parţial valorificat în comunicarea publică, cum a fost cea dedicată lui „Jan Hus ca reformator social", ţinută la Casa Universitarilor la 20 mai 1965, cu ocazia comemorării, în cadrul UNESCO şi al Asociaţiei Slaviştilor, a 500 de ani de la moartea lui Jan Hus, apărută şi în revista „Apărarea păcii" (iunie 1965).

În cercetările sale din spaţiul cultural ceh s-a ocupat de marele pedagog, literat şi gânditor ceh Jan Amos Komensky sub aspecte mai puţin cunoscute la români, şi anume ca paremiolog, reprezentant în promovarea curentului baroc şi luptător pentru pace prin concepţia sa pansofistă, actualizând meritele acestuia în contextul vremii. Urmărind raporturile, confluenţele spaţiului cultural slav şi românesc, a elaborat o lucrare despre Spătarul N. Milescu, în viaţa şi opera căruia sunt surprinzătoare

[1] *Istoria României,* vol. I, Bucureşti, 1961, p. 744; vol.II., Bucureşti, 1962, p.133-134.
[2] V. recenzia lui André Mazon în „Revue des études slaves", V, 36/1959, p.93.
[3] V. recenzia lui Antonín Dostál, în „Byzantinoslavica", 2/1963, p.325, 395.
[4] P. Olteanu, *Rumunská kultúra a Slovanstvo*, Bratislava, 1947, p.90+10 planşe.

BDD-A24216 © 2009 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.169 (2026-11-07 02:44:15 UTC)

asemănări cu savantulu ceh. Au avut aceeaşi formaţie de gânditori enciclopedişti – de *homo universalis* – în sensul şcolii de gânditori protestanţi din Saxonia, din care Milescu a tradus în slavă *Aritmologhia şi Etica* (publicate şi în latină, în versiunea slavă Milescu şi în română de către profesorul Olteanu)[1].

Pentru întregirea imaginii raporturilor culturale slovaco-române a prezentat importanţa şi actualitatea lui Ľudovít Štúr, personalitate de marcă a culturii slovace, precum şi un studiu referitor la promotorul legăturilor dintre slovaci şi români, slovacul Gustáv Augustiny – ziarist român, studiu realizat în colaborare cu Gh. Călin.

Chiar şi la o vârstă venerabilă a fost pasionat de problematica raporturilor culturale slovaco-române, a monumentelor scrise în slavona de redacţie românească. Astfel, la Congresul internaţional al slaviştilor de la Bratislava (1993) a prezentat comunicarea *Probleme şi importanţa moravismelor în vechile monumente canonico-juridice slavo-române*.

În strictă legătură cu raporturile culturale slavo-române se află şi domeniul problemelor de lingvistică şi dialectologie slavă, în cadrul căruia contribuţiile sale se referă la *Raporturile lingvistice balto-slave*, *Aspectul verbal în limbile slave, Dialectele slovace din R.S.R*, *Funcţiile sintactice ale participiilor active în textele slavo-române*, sub forma de comunicări la diferite sesiuni sau tipărite, cum este studiul bazat pe manuscrise slavo-române inedite *Imperfectul în slavona de la noi şi traducerea lui în limba română*[2].

În domeniul glagolitismului, studiind în 1962 un text croato-glagolitic scris pe la sfârşitul secolului al XIV-lea sau începutul secolului al XV-lea în dialectul ceakavian-ikavian, găsit în Transilvania şi păstrat la Arhivele Statului din Bucureşti, deşi era vorba de două fragmente izolate, păstrate pe patru pagini de pergament, a izbutit să identifice că acestea fac parte dintr-o versiune croato-glagolitică necunoscută până la descoperirea, de către Pandele Olteanu, a operei *Trattato di septi peccati capitalia*. *Rasprava o sedam smrtnih grehov.* După studiul textului în raport cu versiunea de mai târziu, cunoscută în spaţiul fostei Iugoslavii, rezultatele cercetării au fost făcute cunoscute printr-o comunicare la Asociaţia Slaviştilor şi publicate cu fotocopia textului, transcrierea şi traducerea în „Revista Arhivelor", studiu ce a impresionat pe specialiştii croaţi I. Hamm de la Viena şi pe Stefanovici de la Zagreb. În acelaşi domeniul al glagolitismului şi-a îndreptat atenţia asupra *Breviarului croato-glagolitic* din 1493, păstrat în Muzeul Brukenthal din Sibiu, precum şi asupra unor inscripţii, criptograme, datări, cuvinte izolate scrisă în glagolitică pe teritoriul ţării noastre, la care se mai adaugă şi textele glagolitice din Slovacia de răsărit, rezultatele fiind comunicate în septembrie 1969 la Zagreb, în cadrul simpozionului internaţional de cultură croato-glagolitică.

[1] Nicolae Milescu, *Aritmologhia, Etica şi originalele lor latine*. Ediţie critică, studiu monografic, traducere, note şi indici de Pandele Olteanu. Bucureşti, Ed. Minerva, 1982, 408 p.

[2] P. Olteanu, *Imperfectul în slavona de la noi şi traducerea lui în limba română*, în „Romano-slavica," III, 1958; extras 18 p.

BDD-A24216 © 2009 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.169 (2026-11-07 02:44:15 UTC)

În urma unei munci asidue, a unei cercetări ştiinţifice temeinice, ample şi riguroase, Pandele Olteanu a elaborat mai multe monografii filologico-lingvistice slavo-române. *Limba povestirilor slave despre Vlad Ţepeş*[1], distinsă cu premiul II al Ministerului Învăţământului, în urma analizei istorico-comparatiste ajungând la concluzia că povestirile s-au scris în slava carpatică pe baza unor tradiţii venite din Ţara Românească şi pe baza unor fapte cunoscute personal de autor. Elementele locale filologice şi lingvistice întăresc această concluzie. De exemplu, cuvinte ca *birev, povedati* 'a zice, a vorbi', *sedieti* 'a sta jos', *chraniti* 'a hrăni' etc. În anexa monografiei se dă o ediţie critică a textului după manuscrisul Belozersk din 1493, cea mai veche copie cunoscută. Astfel a combătut teoria că povestirile despre Vlad Ţepeş au fost scrise de un rus în Rusia, unde se păstrează şaisprezece versiuni, pe care, de altfel, o considera neîntemeiată din punct de vedere ştiinţific. Monografia a suscitat interes şi a fost bine primită chiar la Moscova (I. Borkovski) sau la Brno (E. Beneş o consideră chiar „excepţională")[2].

A adus contribuţii, de asemenea, la mai buna cunoaştere a perioadei vechi din istoria literaturii române. În monografii, cea amintită, *Povestirile slave despre Vlad Ţepeş*, precum şi în cea despre opera florilogică *Fiore di Virtù* în literatura universală, în cea despre *Fiziolog*, despre vechile *Cazanii româneşti* în lumina izvoarelor şi istoriei etc., aplicând metoda istorico-comparativă şi principiul tipului de redacţie, a ajuns la concluzii noi despre operele studiate în contextul versiunilor şi izvoarelor. Astfel cercetările asupra izvoarelor şi originalelor vechilor cazanii româneşti, atât cele izolate, ca omilia despre Înviere, despre înmomântare, depre Înălţare etc. cât şi din colecţii i-au permis concluzia că prima *Cazanie* a diaconului Coresi, *Tâlcu Evangheliilor* (1567) este o traducere după *Postilla de Neagovo*, carte calvină scrisă în slavona ucraino-carpatică prin 1550. *Cazania a II-a* a diaconului Coresi (1581) este o traducere a Cazaniei ortodoxe tipărită la Zabludov, în Lituania (1569), reprezentând cuvântările lui Ioan Caleca, patriarhul Constantinopolului (secolul al XVI-lea), traduse în slavona bielorusă.

A dovedit, de asemenea că celebra cazanie a mitropolitului Varlaam (Iaşi, 1643) are ca izvor principal traducerea cuvântărilor – *Logoi* – scriitorului grec Damaschin Studitul (secolul al XVI-lea), publicată în zeci de ediţii la Veneţia. Varlaam a tradus omiliile lui Damaschin Studitul dintr-un intermediar slavon-macedonean. Astfel s-a creat şi în cultura română un curent „damaschin". Textologic, a arătat că mitropolitul Varlaam al Moldovei a tradus la mănăstirea Neamţu (1618) opera *Scara – Leastviţa*, dar nu după versiunea originală a lui Ioan Scărarul (secolul al VII-lea), ci după versiunea nouă, a scriitorului grec Maximos Marguniuos (Veneţia).

De asemenea a dovedit, aplicând riguros metoda textelor paralele, că o serie de omilii, ca *In transfigurationem Domini*, s-au atribuit eronat scriitorului bulgar Ioan Exarhul din secolul al X-lea, pentru că aparţin lui Efrem Sirul (secolul al IV-lea) ş.a.

---

[1] P. Olteanu, *Limba povestirilor slave despre Vlad Ţepeş*. Ed. Academiei R.S.R., 1961, 409 p.
[2] Conform CV ograf.

BDD-A24216 © 2009 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.169 (2026-11-07 02:44:15 UTC)

În monografia despre *Vechile monumente canonico-juridice la români* a folosit comparat şi vechile monumente juridice cehe şi slovace, precum *Cele nouă cărţi despre pravile şi judecăţi* de Victorin Kornel ze Všehrd, din anul 1499, de *Žilinská kniha* (secolul al XV-lea) etc.

În alte contribuţiii a atras atenţia asupra unor monumente din vechea cultură moravă, din care s-a tradus şi în vechea cultură română. Astfel sunt omiliile sau *Postilele lui Grigore cel Mare* (secolul al XIV-lea) sau *Spor duše s telem*, tradus în româneşte *Gâlceava sufletului cu trupul*.

În domeniul istoriei literaturii şi culturii române vechi a mai intervenit, cu unele completări, luări de poziţie, critici, observaţii în legătură cu metoda, compilaţia, probitatea ştiinţifică în folosirea izvoarelor în recenzia pe marginea *Istoriei literaturii române vechi* de Al. Piru[1], precum şi observaţii pe baza unor texte nefolosite până atunci, în articolul *Noi contribuţii la începuturile şi promovarea scrisului românesc*[2].

Pandele Olteanu a adus contribuţii şi în domeniul lexicului limbii române vechi. În studiile sale a prezentat elemente lexicale noi, extrase din texte slavo-române, a stabilit o serie de etimologii şi sensuri, s-a ocupat cu slavonismele din textele rotacizate, clasificându-le pe părţi de vorbire[3], precum şi de lexicul şi semantismul limbii române vechi pe baza unor texte necunoscute sau mai puţin cercetate, ca *Fiore di Virtù,* într-o versiune slavo-română din secolul al XVI-lea, *Evangheliarul slavo-român,* păstrat la Leningrad, *Tâlcul Evangheliilor* şi *Molitvenicul*, o serie de omilii independente, operele lui Varlaam etc. Stabileşte baza dialectală, circulaţia cuvintelor şi a textelor respective, datarea, versiunea şi originalul slav din care s-au tradus vechile texte româneşti sau chiar izvoarele *Cazaniei lui Varlaam*.[4] Aceste contribuţii au fost folosite la întocmirea dicţionarului limbii române în cadrul Institutului de Lingvistică al Academiei R.S.R., citate de acad. Al. Rosetti în ediţia 1966 a tratatului de *Istoria limbii române*.

Traduceri

Profesorul Olteanu s-a dedicat, de asemenea, traducerii, atât din literatura beletristică, cât şi din cea de specialitate. Astfel, în 1939, la Iaşi, i-a apărut un volum de povestiri traduse şi prelucrate din limba rusă (V. Korolenko, F.M. Dostoievski ş.a.) şi din limba bulgară (A. Karaliicev), iar din literatura slovacă a tradus romanul *Ieri şi*

[1] P. Olteanu, *Istoria literaturii române vechi* de Al. Piru, în „Luceafărul", 15 noiembrie 1962.
[2] P. Olteanu, *Noi contribuţii la începuturile şi promovarea scrisului românesc*, în „Limbă şi literatură", 1964, p.189-211; concluziile au fost reproduse şi în revista „Tribuna" din Cluj, v. Curriculum Vitae.
[3] V. articolele din „Studii şi cercetări lingvistice", 1960 – *Omagiu Acad. Al. Gaur*, p.603-619; respectiv „Limbă şi literatură", VI, 1963, p.69-99.
[4] Comunicare la Societatea română de lingvistică romanică la 2 mai 1965; rezumat apărut în „Bulletin de la Societé roumaine de linguistique romane", II, Bucureşti, 1965, p. 24-267.

BDD-A24216 © 2009 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.169 (2026-11-07 02:44:15 UTC)

mâine de Vladimír Mináč (Ed. ESPLA, Bucureşti, 1949). După cum ne-a mărturisit, ar fi dorit să traducă din opera lui Milo Urban, chiar se declanşaseră procedeele de semnare a contractului, dar, din diferite motive, până la urmă acest proiect nu s-a finalizat. În revista „Românoslavica" (1948) a publicat mai multe traduceri în limba română de texte ştiinţifice semnate de lingvişti slovaci.

Profesorul Pandele Olteanu şi minoritatea slovacă din România

În cadrul raporturilor româno-slovace, un capitol aparte îl constituie legăturile cu minoritatea slovacă din România

Profesorul Olteanu a prezidat ani de-a rândul examenul de bacalaureat la comisiile unde erau arondaţi absolvenţii liceului cu limba de predare slovacă din Nădlac. Cu acest prilej recruta pe cei mai buni absolvenţi pentru studii universitare, fie la cursurile de zi, fie la cele fără frecvenţă.

De asemenea, a contribuit la buna desfăşurare a procesului instructiv la şcolile cu limba de predare slovacă din ţara noastră, fiind unul dintre primii autori de manuale şcolare, alcătuind manuale de limba şi gramatica slovacă la clasele IV-VII, apărute chiar în mai multe ediţii.

O grijă deosebită a acordat pregătirii şi calificării cadrelor didactice din reţeaua şcolilor cu limba de predare cehă şi slovacă din România, atât în perioada studiilor superioare, ca studenţi la cursurile de zi ori fără frecvenţă ale secţiei de slovacă, cât şi în cadrul cursurilor de perfecţionare, examene de grad etc. Dintre aceştia îi amintim pe profesorii de liceu, cadre universitare, traducători, scriitori, autori de manuale, personalităţi ale minorităţii slovace: Juraj Rohárik, Jan Nad Juhás, Pavel Molnár, scriitorii Pavel Bujtár, Ivan Molnár, Štefan Dovál'/Dovaly, Matei Heckel – inspector, şeful Direcţiei pentru minorităţi naţionale din cadrul ministerului învăţământului ş.a.

A participat ca preşedinte în diferite comisii de acordare de grade didactice, colaborând strâns cu Ministerul Învăţământului, cât şi cu fostul Institut de perfecţionare a cadrelor didactice din Bucureşti şi Timişoara.

De asemenea, a condus lucrări de doctorat ale slovaciştilor din rândul minorităţii slovace din România dintre care îi amintim pe Pavel Rozkoš, Benedek Morong – ambii cadre universitare.

Ataşamentul său faţă de membrii comunităţii slovacilor s-a materializat şi în gestul său generos de a dona colecţia sa din revista „Romanoslavica" bibliotecii şcolare din Nădlac.

În chip de omagiu pentru meritele sale în susţinerea culturii slovacilor din România, a fost numit membru de onoare al Uniunii Democratice a Slovacilor şi Cehilor din România din momentul înfiinţării acesteia în anul 1990.

Profesorul Olteanu, prin opera sa, exemplul personal de om de ştiinţă s-a înscris

BDD-A24216 © 2009 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.169 (2026-11-07 02:44:15 UTC)

în paginile de aur ale filologiei române, a contribuit esenţial la dezvoltarea raporturilor culturale româno-slovace, mai ales datorită lucrărilor sale de pionierat din domeniul raporturilor lingvistice româno-slovace.

Profesorul Pandele Olteanu a fost distins în mai multe rânduri de autorităţile de stat şi ştiinţifice din România şi Slovacia: 1961 – Premiul al II-lea pentru lucrarea *Limba povestirilor slave despre Vlad Ţepeş* din partea Ministerului Învăţământului; 1966 – Premiul Ministerului Învăţământului pentru activitatea ştiinţifică desfăşurată în anul 1965; 1966 – a fost distins cu decoraţia Republicii Socialiste Cehoslovacia pentru merite deosebite în activitatea de strângere a legăturilor de prietenie cehoslovaco-române, la propunerea Institutului cehoslovac pentru relaţiile culturale cu străinătatea; 1966 – i s-a decernat medalia de argint a Universităţii „J.A. Komenský“ pentru activitatea ştiinţifică şi didactică în slovacistică; 1993, în timpul Celui de-al XIII-lea Congres Internaţional al Slaviştilor, i s-a decernat la Martin medalia Maticei slovenská.

Bibliografie

Balacciu, Jana, Chiriacescu, Rodica, *Dicţionar de lingvişti şi filologi români*, Bucureşti, Ed. Albatros, 1978, p.189-190

Barborică, Corneliu, *Z dejín rumunskej bohemistiky a slovakistiky,* în „Česká literatúra”*,* Praga, 1983, nr. 4, p.361

Călin, Gheorghe, *Limba şi literatura slovacă la Universitatea din Bucureşti*, în „Romanoslavica,” XXXVI, p.198-200

Curriculum Vitae, 30 octombrie 1991, copie xerox a manuscrisului (nesemnat) dactilografiat, format A4 (4 p. faţă/verso), din arhiva personală a prof. Olteanu, pus la dispoziţie subsemnatei în septembrie 1993, cu ocazia luării interviului pentru revista „Naše snahy“.

Dagmar Mária Anoca, *Náš jubilant, univerzitný profesor docent Dr. Pandele Olteanu, čestný člen DZSČR*, în „Naše snahy“, IV (1993), nr.9-10, p.22-24

[Dagmar Mária Anoca] *Profesor Pandele Olteanu už nie je medzi nami*, în „Naše snahy“, 1996, nr.1, p.5

Dagmar Mária Anoca, Štefan Unatinský, *Úvod do slovenskej filológie (Introducere în filologia slovacă)*, E.U.B., 2002, p.16-17

Dagmar Maria Anoca, Gheorghe Călin, Marilena Ţiprigan, *Limba şi literatura slovacă*, în vol. *Catedra de limbi şi literaturi slave. Scurt istoric*, EUB, 2008, p. 119-133

Encyklopedia Slovenska, IV, Bratislava, 1980, p.1975

Lista lucrărilor ştiinţifice, datată 12 septembrie 1975, copie xerox a manuscrisului dactilografiat, format A4, nesemnat, cu o pagină ataşată *Cercetări mai recente, care nu figurează în vechile memorii şi liste de lucrări*, datată 5 martie, 1991, Bucureşti, nesemnată (total 28 p.faţă/ verso), pusă la dispoziţie de prof. Olteanu subsemnatei.

Mazilu, Dan Horia, *Dicţionarul general al literaturii române*, vol. IV., Bucureşti, 2005, p. 694-695

BDD-A24216 © 2009 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.169 (2026-11-07 02:44:15 UTC)

Memoriu de activitate didactică şi ştiinţifică, datat 2 martie 1970, cu o completare şi dată adăugată 1 martie 1991, copie xerox a manuscrisului dactilografiat, format A4, semnat olograf, pus la dispoziţie subsemnatei

Mitu, Mihai, *Profesor Pandele Olteanu centenar*, în vol. Pandele Olteanu, *Studii de filologie slavă*, E.U.B., 2008, p.3-4

[Mihai Mitu], *Prof. Pandele Olteanu* [bibliografie selectivă], manuscris olograf, pus la dispoziţie subsemnatei de prof. Mihai Mitu, martie 2008, 6 p.(faţă), format A4

Niţă-Armaş, Silvia, *Profesorul Pandele Olteanu la a 75-a aniversare*, în „Romanoslavica", XXII (1984), p.441-448

Niţă-Armaş, Silvia, *Lista lucrărilor profesorului Pandele Olteanu.* (Bibliografie selectivă), în „Romanoslavica", XXII, p.444-448

Pamätnica. 50 rokov slovenského stredného školstva v Rumunsku/ Memorial. 50 de ani de învăţământ liceal cu limba de predare slovacă din România, Editura Societăţii Culturale şi Ştiinţifice „Ivan Krasko", Nădlac, 1995

Pleter, Tiberiu, *Istoricul studierii limbilor şi literaturilor cehă şi slovacă la Universitatea din Bucureşti*, în volumul *Din istoricul slavisticii româneşti*, coord. Elena Linţa, Bucureşti, TUB, 1982, p.114-116

Štefanko, Ondrej, Hlásnik, Pavel, *Bibliografia písomných zdrojov o Slovákoch a Čechoch v Rumunsku*. Vydavateľstvo Kultúrnej a vedeckej spoločnosti Ivana Krasku, Nădlac, 1995

BDD-A24216 © 2009 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.169 (2026-11-07 02:44:15 UTC)